

Основними проблемами при перекладі є необізнаність перекладача у мові та культурі автора, внаслідок чого каламбур не завжди вдається розпізнати, буквальне відтворення семантики елементів ядра, внаслідок чого прийом втрачає зміст; ігноруванні інформації про потенційного реципієнта. Окрім вище зазначених, труднощі становлять каламбури, що базуються на власних назвах та оказіональних словах.

Отже, переклад каламбуру як засобу вираження комічного є чи не найскладнішим завданням, що постає перед перекладачем, при відтворенні художнього тексту. Попри наявну низку способів відтворення даного стилістичного прийому, не всі є актуальними при роботі з кінотекстом. У кіноперекладі зазвичай використовують наступні способи передачі каламбуру: дослівний переклад, калькування, створення власної гри слів та опущення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вандриес Ж. Язык/ М.: Соцэґиз, 1937, с. 169—170.
2. Космеда Т. Мовна гра у системі лінгвістичних термінів /Т. Космеда // Термін і сьогодні. Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua:8080/dspace/handle/123456789/37157>
3. Лоленко О. Функціональні особливості гри слів / О. Лоленко // Новітня філологія. – № 6 (26). – Миколаїв : МДГУ, 2007. – С. 91–97.
4. Ожегов С., Шведова Н. Толковый словарь русского языка. – Издательство «Азъ», 1992. – 955 с.
5. Патlach Г. Каламбур як різновид мовної гри в англійській, французькій, російській та українській лінгвістиці: / Г. Патlach // Наукові записки. Серія : Філологічні науки. – Випуск 81(3). – Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, 2009. – С. 385–388.
6. Петрова В. Особенности перевода английских каламбурных загадок/ В.Петрова// Язык и межкультурная коммуникация (Материалы Второй Международной научно-практической конференции) – Том 2 – Великий Новгород – 2011. – С. 242-247
7. Теорія великого вибуху (The Big Bang Theory): серіал// Так Треба Продакшн. Режим доступу: <http://www.ex.ua/15661187>

Савка М.

Науковий керівник – доц. Олійник Т. С.

ТРУДНОЩІ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Сьогодні ми є свідками бурхливого законотворчого процесу, який відбувається в Україні. Національне законодавство активно узгоджується з сучасними європейськими і світовими правовими стандартами. Матеріали, пов'язані з правовою діяльністю, з обговоренням актуальних правових проблем, доступні як спеціалістам, так і пересічним громадянам на відповідних ділянках інтернету, в бібліотеках і в спеціальних інформаційних центрах. Жвавий розвиток громадянського суспільства, а разом з ним відповідного законодавства, додає клопоту перекладачам. Доводиться перекладати все більше нової термінології, яку створюють правники як найважливіших міжнародних організацій ООН і Європейського Союзу, так і окремих держав в Європі і Америці.

Для України такі кардинальні зміни стали подвійним викликом. По-перше, українські вчені-правознавці та практичні працівники ніколи досі не мали такого вільного необмеженого доступу до надбань світової правничої думки, тож для їх вивчення і виділення пріоритетних для країни напрямків потрібен певний час. По-друге, українською мовою видано дуже мало довідників і словників, в тому числі двомовних, що ускладнює вивчення і переклад цих матеріалів.[5, 71]

Для перекладачів становище ускладнюється відсутністю сучасних перекладних, в першу чергу, англо-українських словників ЮТ. До того ж потрібно взяти до уваги різницю у значенні ЮТ в різних англomовних країнах.

Тож, хоча і теоретики, і практики перекладу загалом справедливо наполягають на тому, що розробка термінології це не справа перекладачів, проте вітчизняним перекладачам таки доводиться долучатися до творення окремих термінів. Це відбувається при перекладанні нових іншомовних юридичних термінів.

У сучасному розвитку науки характерні дві протилежні, хоча й пов'язані між собою тенденції – диференціація окремих наук та їх інтеграція. Взаємодія різних галузей знань набуває небаченої інтенсивності та відображається у процесах, що відбуваються у термінологічному пласті мови. Спостерігається кількісне зростання обсягу терміносистем, ускладнюється їхня структура, посилюються зв'язки між термінологіями різних наук та наукових галузей. Термінологія кожної науки є інструментом її розвитку. Досконалість, багатство та стабільність термінології свідчить про можливість конкретної мови у вираженні нових наукових понять та ідей.

Термінологія – порівняно молода галузь мовознавства, бурхливий розвиток якої спостерігається в останні десятиліття. З розробкою та вирішенням питань цієї науки пов'язані імена видатних мовознавців різних країн: С. Ожегова, О. Винокура, О. Ахманової, В. Даниленко, Т. Канделаки, Д. Лотте, О. Реформатського, Є. Вюстера, Х. Фельбера, А. Суперанської, Т. Панька, Г. Рондо, І. Кочан. Однак, у лінгвістиці ще й до цього часу не існує єдиного загальноприйнятого визначення поняття “термін”.

Слово *термін* прийшло до нас ще з античних часів. У латинській мові воно означало *межу, рубіж*. У середньовіччі це слово набуло значення *визначення, позначення*. У старофранцузькій мові знаходимо номінацію *terme* – *слово*.

В Україні ця назва поширюється вже у XVIII ст. Зокрема Г. Кониський вважає, що це зображення певної речі або поняття у нашому розумінні [2,64]. До розробки питання терміна і термінології підходили В. Левицький,

О. Огоновський, І. Верхратський, І. Пулюй, І. Франко та багато інших провідних українських вчених.

Терміном сьогодні називають: 1) деякі групи лексики та діалектології; 2) групи лексики, пов'язані з професією людей, крім науки та техніки; 3) спеціальну лексику промислів та ремесел; 4) спеціальну лексику науки, техніки, сільського господарства; 5) наукові терміни (тобто власне терміни) [4, 146]. Усе це призводить до плутанини та неоднозначності у трактуванні цього поняття.

Одним з актуальних питань сучасної лінгвістики є комплексне дослідження терміносистеми мови, яка є основним інформативним шаром лексики.

Термінологія – вище породження людської думки, національної за своїми витоками, міжнародної за поширенням серед різних народів світу [4,6]. До деякої міри в термінології закодована історія й культура народу. Основу кожної термінологічної системи становлять власне національні слова, що увійшли в науковий обіг шляхом їх дефінування. Як ферментний компонент наукової мови термінологія формується під впливом тих закономірних еволюційних змін, яких зазнає мова у ході свого поступу. Це можна проілюструвати на прикладі юридичної термінології двох мов – англійської та української.

У перекладацькій практиці під терміном розуміють слова та словосполучення, що позначають специфічні об'єкти і поняття, якими оперують спеціалісти певної області науки або техніки. Тому під час перекладу будь-якого тексту не слід плутати значення слова як терміна певної галузі з його звичайним загальноживаним значенням, що застосовується здебільшого у художньому стилі.

Людині, не спеціалісту у сфері перекладацької діяльності, на перший погляд може здатися, що переклад термінів є найпростішим для перекладача, адже не так вже й важко знайти вірне значення тому чи іншому терміну у відповідному словнику, знаючи при цьому, що термін – однозначний, не має конотативних значень, позбавлений синонімів, незалежно від тексту термін перекладається терміном – повним та абсолютним еквівалентом, і тому його можна віднести до числа одиниць, які не ускладнюють роботу перекладача.

С.Снігур наголошує на тому, що труднощі для перекладачів юридичних текстів, виникають ще й через неусталеність української юридичної термінології, брак спеціальних українських і двомовних словників та довідників [5, 73].

Головною складністю під час перекладу юридичних термінів та термінів-словосполучень є їхня багатозначність не тільки серед різних галузей науки але й всередині самої юридичної специфіки тексту. Лише в ідеалі термін є однозначним і не має синонімів та конотацій. У дійсності він характеризується не лише основним значенням, а й деякими нюансами, які сформувалися в результаті його розвитку у певному контексті.

Як стверджує П.М. Таєрса (P.M. Tiersma), неможливо визначити усі особливості мови права і зрозуміти її, не знаючи витоків історії цього соціального явища.

Англійська юридична термінологія формувалася під впливом багатьох факторів і подій. Англосаксонські племена залишили свій слід у словниковому запасі термінології та частому вживанні алітерації, що можна почути в сучасній правничій мові британців (*aid and abet, any and all*). Ще одна характерна риса того часу, яка перебуває сьогодні у вжитку – паралелізм. І в наші дні свідки в Англії обіцяють говорити *правду, тільки правду, і нічого окрім правду (to tell the truth, the whole truth, and nothing but the truth)*.

Юридична термінологія Великобританії часто не збігається з нормативними поняттями і термінами континентального права. Англійському праву притаманна стабільність юридичної мови, основ юридичного мислення, власних правничих понять (*довірча власність, зустрічне задоволення та ін.*), які нерідко зовсім відсутні у праві країн континентальної Європи або не можуть бути адекватно перекладені на їх мову. І навпаки, деякі типові поняття континентального права, привнесені в нього римським правом (*батьківська воля, непереборна сила, узурпукт, та ін.*), відсутні в англійському праві [1, 369].

Українська термінологія вже упродовж двох століть привертає до себе увагу багатьох учених, фахівців, ентузіастів національного відродження. На шляху творення й розвитку української термінології, як і української мови взагалі, траплялося й трапляється досі чимало перешкод позамовного й позанаціонального характеру [3, 14]. Тривала бездержавність українського народу, заборони та обмеження щодо вживання української мови гальмували формування й становлення таких її функціональних стилів як офіційно-діловий та науковий, позбавляли змоги виробити повноцінну термінологію різних галузей науки з урахуванням історичного досвіду, мовних, психологічних, світоглядних та інших особливостей українців.

Отож можна зробити висновок, що обізнаність із способами перекладу юридичних термінів та їхніми особливостями забезпечить адекватний і вірний переклад правничих текстів, із збереженням юридичної сили законів наявної в тексті оригіналу. Це сприятиме правильному тлумаченню основоположних прав та свобод, які створені для забезпечення добробуту людської спільноти. Наше дослідження ще раз підтвердило той факт, що юридична термінологія розвивається і тому вимагає більш детального дослідження.

У перспективі можливі подальші дослідження особливостей перекладу юридичної термінології в різних галузях юриспруденції та інших наук, а також виявлення особливостей перекладу англійських юридичних термінів в контексті таких новітніх напрямків сучасного мовознавства як комунікативна лінгвістика та когнітивна лінгвістика.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Василенко О. А. Теорія держави і права. – К: Знання, 2006. – 448с.
2. Кониський Г. Філософські твори: У 2-х томах. Т. 2 / Відп. ред. І. С. Захара. – К.: Наукова думка, 1990. – 425с.
3. Пономарів О. Повернення до національних засад в українській термінології // Вісник: Проблеми Української термінології. – Львів: Нац. ун-т "Львів. політ.", – 2002. – №453. – С. 14-16.
4. Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство. – Львів: Світ, 1994 – 216 с.
5. Снігур С. В. Юридичні терміни як перекладознавча проблема // Вісник: Проблеми Української термінології. – Львів: Нац. ун-т "Львів. політ.", 2003. – № 490. – С. 71-75.